

VÝBER LEGISLATÍVNYCH ZMIEN A NOVINIEK ZA NOVEMBER 2022

1. VYŠLO V ZBIERKE ZÁKONOV

NOVELA ZÁKONA O PODMIENKACH VÝKONU VOLEBNÉHO PRÁVA

- *Zákon č. 468/2022Z. z. zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 180/2014 Z. z. o podmienkach výkonu volebného práva a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (úplné znenie zákona nájdete [TU](#))*
- **Účinnosť: 1. marca 2023**

Anotácia:

Rozšírenie voľby poštou aj pre voľby prezidenta SR, vytvorenie informačného systému pre voľbu poštou

Popis:

Novela reaguje na celospoločenskú požiadavku **rozšíriť voľby poštou aj pre voľby prezidenta Slovenskej republiky, ako aj na požiadavku zjednodušiť voľbu poštou a uľahčiť voličom zo zahraničia uplatnenie ich práva hlasovať vo voľbách.**

Zároveň zákon reaguje na poznatky z aplikačnej praxe z volieb do Národnej rady Slovenskej republiky konaných v roku 2022. Ukázalo sa, že hlasovanie poštou voličmi, ktorí majú trvalý pobyt na území Slovenskej republiky, prostredníctvom obcí ich trvalého pobytu, prináša veľa úskalí, ktoré spôsobili nespokojnosť voličov. Nespokojnosť vyplynula z doručenia neúplnej zásielky, oneskoreného zasielania zásielok, nedostatočnej komunikácie s voličom, a to podľa toho, ako bola príslušná obec pripravená na voľbu poštou.

Predmetom úpravy novely zákona je **rozšírenie voľby poštou zo zahraničia pre voľby prezidenta Slovenskej republiky s vytvorením možnosti hlasovať aj v druhom kole volieb, ak ani jeden z kandidátov v prvom kole volieb nezískal potrebný počet hlasov.**

Na účely voľby poštou sa vytvára **informačný systém pre voľbu poštou**, pomocou ktorého sa volič jednoducho zapíše do osobitného zoznamu voličov, a pomocou ktorého bude informovaný o pohybe poštovej zásielky a hlasovacieho lístka.

Zavádza sa **nová služba – získanie hlasovacieho lístka z webovej stránky ministerstva vnútra**. Podstatnou zmenou pri uplatňovaní voľby poštou je skutočnosť, že žiadatelia už nebudú musieť komunikovať s obcou ich trvalého pobytu, ale všetky žiadosti budú prostredníctvom informačného systému pre voľbu poštou adresované na jedno miesto, ktorým bude ministerstvo vnútra.

Informačný systém pre voľbu poštou bude čerpať potrebné informácie z registra fyzických osôb, čo vyrieši ďalší problém, ktorým bolo overovanie trvalého pobytu žiadateľa. Žiadatelia v mnohých prípadoch si sami neboli istí, či majú vôbec trvalý pobyt na Slovensku a ministerstvo vnútra riešilo tieto otázky v spolupráci s Registrom obyvateľov Slovenskej republiky a príslušnými obcami, čo sťažovalo samotnú prípravu volieb.

Novelou zákona sa vytvárajú legislatívne predpoklady, aby sa voľby prezidenta mohli vyhlásiť tak, aby sa **druhé kolo voľby prezidenta konalo v rovnaký deň a v rovnakom čase ako voľby do Európskeho parlamentu**. Snaha o spojenie druhého kola voľby prezidenta s voľbami do Európskeho parlamentu vyplýva zo **záujmu zapojiť viac voličov** do volieb do Európskeho parlamentu a posilniť tak legitimitu volených poslancov.

NOVELA ZÁKONA O DANI Z PRÍJMOV

- *Zákon č. 496/2022 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov a ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 563/2009 Z. z. o správe daní (daňový poriadok) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (úplné znenie zákona nájdete [TU](#))*
- **Účinnosť: 1. januára 2023, 1. januára 2024**

Anotácia:

Transpozícia Smernice EÚ, ktorou sa stanovujú pravidlá proti praktikám vyhýbania sa daňovým povinnostiam

Popis:

Predmetnou novelou sa implementuje článok 4 Smernice rady (EÚ) 2016/1164 z 12. júla 2016, ktorou sa stanovujú pravidlá proti praktikám vyhýbania sa daňovým povinnostiam, ktoré majú priamy vplyv na fungovanie vnútorného trhu, pokiaľ ide o pravidlo o obmedzení úrokových nákladov.

V čl. I sa mení a dopĺňa zákon o dani z príjmov, ktorý už obsahuje viaceré opatrenia na ochranu proti daňovým podvodom, pričom predmetom novely zákona je aj zavedenie nového pravidla o obmedzení úrokových nákladov zameraného proti praktikám, ktoré na umelé znížovanie základu dane z príjmov využívajú nadmerné dlhové financovanie. Uvedené opatrenie vyplýva z povinnosti transpozície Smernice (EÚ) 2016/1164.

Novela ďalej obsahuje spresnenie a doplnenie **pravidiel transferového oceňovania**. Ide najmä o úpravu a spresnenie definície zahraničnej závislej osoby, spresnenie definície kontrolovanej transakcie a doplnenie významnej kontrolovanej transakcie (bezpečný prístav),

doplnenie pravidiel pri určení základu dane stálej prevádzkarne daňovníka s obmedzenou daňovou povinnosťou (nerezidenta) na území SR v súlade s aktuálnou metodikou Smernice OECD o transferovom oceňovaní, doplnenie pravidiel pri korešpondujúcej úprave základu dane v prípade stálej prevádzkarne daňovníka s obmedzenou daňovou povinnosťou (nerezidenta) na území SR, ako aj doplnenie odkazu na Smernicu OECD o transferovom oceňovaní do zákona o dani z príjmov z dôvodu zabezpečenia právnej istoty pri uplatňovaní pravidiel transferového oceňovania.

Od 1.1.2023 sa mení **postup predkladania transferovej dokumentácie**, a to tak, že dokumentáciu bude možné najprv **predložiť v cudzom jazyku a následne, ak bude správca dane požadovať predloženie dokumentácie aj v štátnom jazyku, tak má možnosť vyzvať na to daňovníka**. Daňovník je povinný v lehote do 15 dní odo dňa doručenia výzvy predložiť dokumentáciu správcovi dane v štátnom jazyku.

S účinnosťou od januára 2023 sa dopĺňa aj **§ 2 písm. o) o spočítavanie podielov blízkych osôb na účely určenia ekonomického prepojenia**. Podľa novelizovaného ustanovenia sa na účely počítania priameho podielu, nepriameho podielu alebo nepriameho odvodeného podielu **sa spočítavajú podiely blízkych osôb a ak ich súčet je najmenej 25 %**, príslušné osoby alebo subjekty sa považujú **za ekonomicky prepojené**.

Novela zákona o dani z príjmov upravuje § 2 písm. ab), ktorý vymedzuje kontrolovanú transakciu. Od januára 2023 sa **za kontrolovanú transakciu nepovažuje závislá činnosť**, t. j. príjmy, ktoré upravuje § 5 zákona o dani z príjmov, pričom sa neberie ohľad na to, či je závislá činnosť vykonávaná zamestnancom závislej osoby, spoločníkom alebo konateľom.

Novela zákona o dani z príjmov dopĺňa v § 17 ods. 5 definíciu významnej kontrolovanej transakcie alebo skupiny kontrolovaných transakcií. **Za kontrolovanú transakciu sa nepovažuje právny vzťah alebo iný obdobný vzťah, na základe ktorého ani jedna závislá osoba nedosiahne zdaniteľný príjem (výnos), ani daňový výdavok v príslušnom zdaňovacom období v hodnote prevyšujúcej 10 000 eur**. Uvedené neplatí, ak ide o úver alebo pôžičku s istinou nad 50 000 eur.

Novela zákona o dani z príjmov dopĺňa aj § 19 ods. 2 písm. h), ktorý upravuje situácie tzv. zákonného a daňovo uznaného odpisu pohľadávok, o zánik pohľadávky v dôsledku jej odpustenia pri tzv. preventívnej reštrukturalizácii. Preventívna reštrukturalizácia spočíva na aktívnom jednaní dlžníka, ktorý podáva návrh na jej začatie. Má za úlohu vypracovať plán, ktorý obsahuje reštrukturalizačné opatrenia, a v rámci nich môže obsahovať aj odpustenie záväzku dlžníka. **Od 1.1.2023 bude pohľadávka v rozsahu, v akom je záväzok podľa potvrdeného plánu odpustený, u veriteľa daňovým výdavkom**.

Ďalšou zmenou súvisiacou s preventívnym reštrukturalizačným konaním je **doplnenie možnosti zahrňovania tvorby opravných položiek k pohládkam voči dlžníkovi, ktoré s týmto konaním súvisia do daňových výdavkov**, a to obdobne, ako je tomu v prípade pohľadávok voči dlžníkovi v tzv. klasickej (úpadkovej) reštrukturalizácii.

Pri uplatňovaní daňového bonusu sa už nebude sledovať minimálna výška príjmu daňovníka. Po novom si môže uplatniť daňový bonus každý daňovník, ktorý v zdaňovacom období dosiahol zdaniteľné príjmy (napr. zo zamestnania alebo živnosti).

Samotná výška daňového bonusu je na základe prechodného ustanovenia pre roky **2023 a 2024** stanovená nasledovne:

1. **50 eur** mesačne, ak vyživované dieťa **dovršilo 18 rokov veku**, alebo
2. **140 eur** mesačne, ak vyživované dieťa **nedovršilo 18 rokov veku**.

Nárok na daňový bonus je však obmedzený výškou základu dane daňovníka. Maximálne si teda daňovník, ktorý má jedno dieťa, môže uplatniť daňový bonus do výšky 20% jeho základu dane. Pri viacerých vyživovaných deťoch sa toto percento pre daňovníka zvyšuje.

Súčasne je teda daňový bonus **najviac**:

- **20 %** čiastkového základu dane pri 1 dieťati
- **27 %** čiastkového základu dane pri 2 deťoch
- **34 %** čiastkového základu dane pri 3 deťoch
- **41 %** čiastkového základu dane pri 4 deťoch
- **48 %** čiastkového základu dane pri 5 deťoch
- **55 %** čiastkového základu dane pri 6 a viac deťoch

Od roku **2025** sa však suma daňového bonusu vracia na pôvodne zamýšľanú úroveň:

1. **50 eur** mesačne, ak vyživované dieťa dovršilo 15 rokov veku, alebo
2. **100 eur** mesačne, ak vyživované dieťa nedovršilo 15 rokov veku.

Zavádza sa možnosť navýšiť si základ dane o základ dane druhého rodiča, ak samotný daňovník nemá dostatočný základ dane na uplatnenie celého daňového bonusu. Umožňuje sa teda **douplatňovať celý nárok na daňový bonus na vyživované dieťa v tom prípade, ak základ dane daňovníka z príjmov alebo ich úhrn, nie je dostatočný, nepostačuje na uplatnenie celej výšky daňového bonusu na dieťa.**

Novela zákona dopĺňa povinnosť **uvádzať v hlásení aj údaj o mene, priezvisku a rodnom čísle osoby, na ktorú si zamestnanec uplatňuje nárok na daňový bonus.**

Touto novelou sa mení **spôsob registrácie k dani z príjmov u vybraných typov daňovníkov.** Správca dane bude registrovať daňovníkov na daň z príjmov z úradnej moci **na základe údajov z registra právnických osôb, podnikateľov a orgánov verejnej moci zapísaných do obchodného registra a živnostenského registra a podľa oznámenia finančného riaditeľstva zverejneného na jeho webovom sídle.**

Od roku 2023 výnosy z komerčných dlhopisov, ktoré plynú daňovníkovi s obmedzenou daňovou povinnosťou (t. j. nerezidentovi SR) a budú mať zdroj príjmov na území SR, **budú podliehať zdaneniu v SR**. K zdaneniu na území SR nedôjde v prípade, ak:

- výplata úrokového výnosu z dlhopisov plynie daňovníkovi členského štátu EÚ medzi prepojenými osobami (vlastníctvo najmenej 25 % podielu na základnom imaní po dobu aspoň 24 mesiacov),
- výplata úrokového výnosu z dlhopisov plynie rezidentom štátov, s ktorými má SR uzatvorenú zmluvu o zamedzení dvojitého zdanenia s nulovým zdanením podľa tejto zmluvy.

Pre daňovníka s obmedzenou daňovou povinnosťou – právnickú osobu sa zavádza aj **možnosť považovať daň vybranú zrážkou z výnosov z dlhopisov za preddavok**, čím sa zabezpečí rovnaké zaobchádzanie v porovnaní s tuzemskými právnickými osobami.

Po novom sú nepeňažné plnenia vo forme hodnoty ubytovania a dopravy súvisiace s účasťou poskytovateľa zdravotnej starostlivosti na zákonom vyžadovanom sústavnom vzdelávaní zdravotníckych pracovníkov oslobodené od dane z príjmov.

Touto novelou sa od 01.01.2024 zavádza **nové ustanovenie § 17k – pravidlo o limitácii čistých úrokových nákladov**, ktoré sa bude uplatňovať prednostne pred pravidlami podľa § 21a. Do konca roku 2023 sa uplatňuje totiž len výnimka, na základe ktorej sa limitácia úrokových nákladov podľa § 21a týka výlučne závislých osôb.

Pravidlo o limitácii úrokových nákladov do základu dane sa uplatňuje u:

- právnických osôb so sídlom alebo miestom skutočného vedenia na území SR (rezident SR), alebo
- právnických osôb, ktorými sú daňovníci s obmedzenou daňovou povinnosťou, ktorí majú na území SR zriadenú stálu prevádzkareň.

Uvedení daňovníci sú **povinní v prípade, ak suma čistých úrokových nákladov je vyššia ako 3 000 000 eur, zvýšiť základ dane o úroky, ktoré presiahnu 30 % hodnoty ukazovateľa** tzv. daňová EBITDA (t. j. zisk pred zdanením, úrokmi a odpismi), ktorý vychádza z daňových položiek.

V zmysle ust. **§ 17k ods. 2** *Ak suma čistých úrokových nákladov je vyššia ako 3 000 000 eur, základ dane sa zvýši o sumu, o ktorú čisté úrokové náklady presiahnu 30 % úhrnu základov dane zvýšeného o čisté úrokové náklady a o odpisy zahrnuté v zdaňovacom období do základu dane podľa § 19 ods. 3 písm. a) a § 22 ods. 12.*

V zmysle ust. **§ 17k ods. 3** *Čistými úrokovými nákladmi sa rozumie suma, o ktorú výdavky (náklady) na prijaté úvery a pôžičky podľa odseku 4, ktoré sú v príslušnom zdaňovacom období*

daňovými výdavkami, presahujú úrokové výnosy a iné príjmy ekonomicky rovnocenné úrokovým výnosom, ktoré sú v príslušnom zdaňovacom období zdaniteľným príjmom.

V zmysle ust. § 17k ods. 4

Na účely tohto ustanovenia sa za výdavky (náklady) na prijaté úvery a pôžičky považujú úrokové náklady spojené so všetkými druhmi dlhu, iné náklady ekonomicky rovnocenné úrokom, výdavky, ktoré vznikli v súvislosti so získavaním finančných prostriedkov u dlžníka, ktorými sú:

- a. *úroky z úverov a pôžičiek,*
- b. *úroky z dlhopisov, pokladničných poukázok a iných platieb z finančných nástrojov zodpovedajúce charakteru úrokov,*
- c. *úrok z finančného prenájmu,*
- d. *úrokové sumy v rámci derivátových operácií súvisiace s úvermi a pôžičkami daňovníka,*
- e. *úroky, ktoré sú súčasťou obstarávacej ceny majetku alebo vlastných nákladov, a to v pomere v akom sa tieto úroky podieľajú na obstarávacej cene majetku alebo vlastných nákladoch majetku vrátane technického zhodnotenia alebo v pomere v akom sa tieto úroky podieľajú na zostatkovej cene (§ 25 ods. 3),*
- f. *sumy vypočítané na základe výnosu z finančných prostriedkov určené v súlade s princípom nezávislého vzťahu podľa § 18 ods. 1,*
- g. *kurzové rozdiely z úverov, pôžičiek a nástrojov spojené so získavaním finančných prostriedkov,*
- h. *poplatky za záruky v súvislosti so schémami financovania,*
- i. *zmluvné poplatky a náklady súvisiace s pôžičkami a úvermi a*
- j. *iné obdobné platby, ktoré sú ekonomicky rovnocenné úrokom.*

V čl. II sa mení a dopĺňa **zákon č. 563/2009 Z. z. o správe daní (daňový poriadok)**, kde sa upraví registrácia z úradnej moci, vzhľadom na nedostatočnú kvalitu dát zdrojového registra tak, že od 1.1.2023 sa budú registrovať z úradnej moci daňové subjekty, ktoré sú do tohto registra zapísané z obchodného a živnostenského registra a z ostatných registrov, podľa oznámenia, ktoré bude zverejnené na webovom sídle Finančného riaditeľstva SR.

Daňový subjekt, ktorý bol na základe indexu daňovej spoľahlivosti ohodnotený ako nespoľahlivý daňový subjekt, sa od 1.1.2023 označí ako „menej spoľahlivý“.

Ďalej sa pri ukladaní pokút zavádza systém **tzv. "druhej šance"**, podľa ktorého správca dane pokutu, ktorú je možné určiť v rámci intervalového rozpätia, neuloží, ale vyzve na splnenie povinnosti s upozornením, že pri ďalšom porušení už bude uložená pokuta. Nadväzne na takúto úpravu sa navrhuje zvýšenie sumy dolnej hranice týchto pokút. Tiež sa skracuje lehota na vyrubenie úroku z omeškania pri úplnej úhrade nedoplatku tak, že úrok bude možné uložiť do jedného roka od konca roka, v ktorom bol nedoplatok uhradený. Navrhuje zrýchliť postup pri vrátení vodičského preukazu, ak je zastavené exekučné konanie.

NOVELA ZÁKONA O DANI Z PRIDANEJ HODNOTY

- *Zákon č. 516/2022 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov (úplné znenie zákona nájdete [TU](#))*
- **Účinnosť: 1. januára 2023, 1. januára 2024**

Anotácia:

Transpozícia smernice EÚ; zavedenie harmonizovaných pravidiel, ktoré slúžia na boj proti daňovým podvodom v oblasti cezhraničného elektronického obchodu, ako aj na kontrolu správnosti výšky priznanej dane.

Popis:

Primárnym cieľom predkladaného zákona je transpozícia smernice Rady (EÚ) 2020/284 z 18. februára 2020, ktorou sa mení smernica 2006/112/ES, pokiaľ ide o zavedenie určitých požiadaviek na poskytovateľov platobných služieb.

Hlavným dôvodom prijatia tejto smernice bola zmena nákupného správania zákazníkov a masívny rozmach elektronického obchodu. Zákazníci čoraz častejšie využívajú možnosť nákupov prostredníctvom webových sídiel zahraničných dodávateľov alebo prostredníctvom rôznych platforiem, ktoré im umožňujú na jednom mieste nakupovať tovary alebo služby od rôznych dodávateľov. Častokrát teda dochádza k situácii, kedy dodávateľ tovaru alebo služby je usadený v jednom členskom štáte, prípadne v tretej krajine, a jeho zákazník v inom členskom štáte, kde podľa súčasných pravidiel je aj miesto dodania tovaru alebo služby.

Keďže zákazník nemá vo vzťahu k uskutočnenému nákupu voči finančnej správe žiadne evidenčné, prípadne záznamové povinnosti, je zjavné, že daňové orgány jednotlivých členských štátov sú pri kontrole plnenia daňových povinností nútené spoliehať sa na informácie o dodávkach tovarov a služieb od ich dodávateľov podľa toho, ako ich priznajú, pretože reálna kontrola týchto obchodov je prakticky nemožná.

Platby za uvedené cezhraničné dodania tovarov alebo služieb sa realizujú prevažne využitím služieb, ktoré poskytujú jednotliví poskytovatelia platobných služieb. Na nepriznávanie daňovej povinnosti, prípadne podhodnocovanie výšky daňovej povinnosti u týchto dodávateľov, reaguje smernica Rady (EU) 2020/284 **zavedením osobitnej záznamovej povinnosti pre poskytovateľov platobných služieb** (napr. pre banky a iné platobné inštitúcie), cez ktorých sa realizujú platby za dodané tovary alebo služby.

V súlade s uplatnením **tzv. follow-the-money princípu** to znamená, že pri dosiahnutí určitého počtu platobných služieb poskytnutých tomu istému príjemcovi cezhraničných platieb za stanovené obdobie, budú **poskytovatelia platobných služieb, ktorí v súvislosti s týmito**

cezhraničnými platbami týmto osobám poskytujú platobné služby, povinní viesť osobitné záznamy a údaje z nich oznámiť Finančnému riaditeľstvu SR.

Tieto záznamy sa následne každým členským štátom budú zasielať do centrálného európskeho systému o platbách (tzv. CESOP), kde sa potom podrobia krížovej kontrole a vyhodnotia.

Nová povinnosť sa bude od roku 2024 vzťahovať len na **tuzemských poskytovateľov platobných služieb** (teda na každého poskytovateľa platobných služieb, ktorého domovským alebo hostiteľským členským štátom je Slovensko).

Popri transpozícii uvedenej smernice je predmetom návrhu zákona aj úprava rôznych ustanovení zákona o DPH, ktorých cieľom je **zníženie administratívnej záťaže**. Patrí sem napríklad upustenie od povinnosti registrovať sa za platiteľa dane pre zdaniteľné osoby, ktoré poskytujú výlučne finančné alebo poisťovacie služby alebo oslobodený prenájom nehnuteľnosti, s možnosťou zdaniteľných osôb, ktoré sú z titulu uskutočňovania uvedených transakcií v súčasnosti registrovanými platiteľmi dane, požiadať o zrušenie registrácie.

Okrem toho je cieľom zákona aj odstránenie niektorých nedostatkov zákona, ktoré vyplynuli z aplikačnej praxe. Ide napríklad o **určenie spôsobu stanovenia výšky opravy odpočítanej dane pri krádeži zákonom presne vymedzeného tovaru**, pri ktorom sa uplatní zákonná fikcia posudzovania ako povinne odpisovaného majetku rovnomerne po dobu štyroch rokov.

Predmetom zákona je aj zavedenie **povinnosti odberateľa vykonať opravu odpočítanej dane, ak v ustanovenom období po splatnosti neuhradí protihodnotu za dodanie tovaru alebo služby**. Pre odberateľa sa zavádza sa povinnosť opraviť odpočítanú DPH z nakúpených tovarov a služieb, v cene ktorých bola DPH uplatnená, ak úplne alebo sčasti odberateľ neuhradí záväzok do 100 dní po jeho splatnosti. Ak odberateľ pôvodne odpočítal DPH v pomernej výške, túto skutočnosť zohľadní pri oprave odpočítanej DPH pri neuhradení záväzku.

Z dôvodu zníženia administratívnej záťaže sa upúšťa od povinnosti registrácie za platiteľa DPH **pre tie osoby**, ktoré uskutočňujú oslobodené činnosti a **výlučne z týchto oslobodených činností dosiahnu obrat pre povinnú registráciu – 49 790 eur**. Ide o oslobodené činnosti od DPH podľa § 37 až § 39 zákona o DPH.

Nová definícia nevyožiteľnej pohľadávky od roku 2023 je nasledovná: **Nevyožiteľnou pohľadávkou bude (aj) pohľadávka, od splatnosti ktorej uplynulo 150 dní v rozsahu, v akom nebola zaplatená, pričom moment uplynutia 150 dní od splatnosti musí nastať až od 1.1.2023.**

V prípade nadobudnutia nového dopravného prostriedku sa zavádza **osobitná lehota na zaplatenie DPH**, a to do siedmich dní odo dňa doručenia oznámenia o pridelení čísla účtu správcu dane vedeného pre túto osobu.

NOVELA ZÁKONA O KONKURZE A REŠTRUKTURALIZÁCI

- *Zákon*

č. 6/2023 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (úplné znenie zákona nájdete [TU](#))

- **Účinnosť: 1. februára 2023**

Anotácia:

Uľahčenie prístupu veriteľov k uplatneniu si svojich nárokov v konkurznom konaní; odstránenie tzv. golplatingu.

Popis:

Cieľom návrhu zákona je odstrániť vážnu nezrovnalosť, ktorá sa v zákone vyskytuje od schválenia jeho novely v tomto roku v podobe zákona č. 111/2022 Z. z. o riešení hroziaceho úpadku a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

V dôsledku tejto nezrovnalosti je výrazne sťažený prístup veriteľov k uplatneniu si svojich nárokov v konkurznom konaní, čo má priamy dopad aj na vymožitelnosť práva na Slovensku. Úpravou ustanovenia § 28 ods. 2 návrhu zákona sa zároveň odstraňuje tzv. golplating, t.j. nadpráca pri preberaní legislatívy Európskej únie.

NOVELA ZÁKONA O ZÁKONNÍKA PRÁCE

- *Zákon č. 1/2023 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov (úplné znenie zákona nájdete [TU](#))*
- **Účinnosť: 1. júna 2023**

Anotácia:

Stanovenie výšky minimálnej mzdy v závislosti od náročnosti vykonávanej práce na základe koeficientu tak, že jednotlivé úrovne výšky minimálnej mzdy určuje súčin minimálnej mzdy podľa osobitného zákona a koeficientu v tabuľke.

Popis:

Novela Zákonníka práce zmení doterajšie znenie § 120 o určení výšky minimálnej mzdy a viacerých paragrafov o určení výšky niektorých príplatkov ku mzde.

V roku 2020 došlo k presadeniu zo strany vlády takého znenia ustanovení, ktoré viedlo k zhoršeniu odmeňovania pracovníkov poberajúcich minimálnu mzdu, ako aj všetkých pracovníkov poberajúcich príplatky ku mzde, najmä pokiaľ ide o príplatky za prácu v neštandardnom pracovnom čase, resp. za pracovnú pohotovosť mimo pracoviska.

Podstata zhoršenia odmeňovania spočíva v zmene určovania výšky príplatkov: namiesto jeho naviazania na vývoj minimálnej mzdy zákonodarca ustanovil pevné sumy, ktoré sa od roku 2020 nemenili, zatiaľ čo minimálna mzda rastie. V dôsledku takto nastaveného mechanizmu sa reálna výška príplatkov za posledné dva roky znížila.

V súčasnosti je však vládne riešenie z roku 2020 neakceptovateľné a výrazne poškodzuje pracujúcich ľudí a znižuje ich príjmy. Navyše nastavenie určovania výšky príplatkov platné do konca roku 2020 malo preventívny charakter, aby znižovalo rozsah práce v neštandardnom pracovnom čase najmä na pracoviskách, na ktorých to nie je nevyhnutné. **Nastavenie určovania výšky príplatkov podľa aktuálne platnej minimálnej mzdy** pôsobí pozitívne aj na rovnováhu medzi pracovným a osobným/rodinným životom pracujúcich.

NOVELA ZÁKONA O SOCIÁLNEJ EKONOMIKE A SOCIÁLNYCH PODNIKOV

- *Zákon č. 494/2022 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 112/2018 Z. z. o sociálnej ekonomike a sociálnych podnikoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony (úplné znenie zákona nájdete [TU](#))*
- **Účinnosť: 1. januára 2023, 1. júla 2023**

Anotácia:

Posilnenie a podpora priaznivého prostredia pre rozvoj sociálnej ekonomiky, teda produktívnych, distributívnych a spotrebiteľských aktivít, organizovaných nezávisle od štátnych orgánov, ktorých hlavným cieľom je prinášať spoločenský prospech.

Popis:

Cieľom zákona na základe doterajšej aplikačnej praxe je **posilniť a podporiť na Slovensku priaznivé prostredie pre rozvoj sociálnej ekonomiky**, teda produktívnych, distributívnych a spotrebiteľských aktivít, organizovaných nezávisle od štátnych orgánov, ktorých hlavným cieľom

je prinášať spoločenský prospech (či už prostredníctvom netrhovej činnosti, alebo prostredníctvom sociálneho podnikania).

Právna forma má vnieŕ do tejto oblasti poriadok v zmysle ustálenia pojmov a regulácie, odstrániť prekážky, ktoré rozvoju a posilneniu sociálnej ekonomiky bránia, ako aj dotvoriť systém podpory pre podniky sociálnej ekonomiky, ktorý bude spoločensky prijateľný a bude plne dodržiavať pravidlá štátnej pomoci.

Zákon je zameraný na odstránenie konkrétnych aplikačných problémov pri uplatňovaní zákona ako napríklad **spresnenie definície znevýhodnenej osoby** v zmysle § 2 ods. 5 písm. b) druhého bodu, ktorá nie je uznaná za invalidnú, ale má dlhodobé zdravotné postihnutie znižujúce jej telesné, duševné a zmyslové schopnosti, ktoré bránia jej plnohodnotnému a účinnému zapojeniu sa do pracovného prostredia v porovnaní so zdravou fyzickou osobou (napr. osoba so psychiatrickými chorobami, autista a pod.).

Predmetné ustanovenie spresňuje **spôsob preukazovania takéhoto znevýhodnenia**, a to na základe lekárskeho posudku o zdravotnej spôsobilosti na prácu podľa osobitného predpisu, a epikrízy zdravotného stavu. Upravuje sa špecifikácia spôsobu preukazovania zdravotného postihnutia tak, že prílohou lekárskeho posudku je epikríza zdravotného stavu, nakoľko v praxi dochádza k nepochopeniu, právnej neistote ako aj k zneužitiu tohto ustanovenia prevzatého z nariadenia Komisie (EÚ) č. 651/2014 o vyhlásení určitých kategórií pomoci za zlučiteľné s vnútorným trhom. Preukazovanie je dôležité aj z hľadiska oprávnenosti poskytovania vyrovnávacích príspevkov pre registrované integračné sociálne podniky (ďalej len "integračný podnik").

Novela zároveň vymedzuje, že za znevýhodnenú osobu podľa § 2 ods. 5 písm. a) zákona sa **nepovažuje** poberateľ starobného dôchodku, predčasného starobného dôchodku alebo výsluhového dôchodku. Táto zmena sa navrhuje z dôvodu, že sociálne podniky vytvárajú medzitrh práce pre znevýhodnené osoby a zraniteľné osoby, ktoré sa ťažko uplatňujú na otvorenom trhu práce. U fyzickej osoby, ktorá dosiahla dôchodkový vek sa predpokladá, že ide na zaslúžený odpočinok po odpracovaných rokoch, avšak stále sa môže kedykoľvek zamestnať na otvorenom pracovnom trhu, ale už bez podpory sociálnemu podniku ako medzitrhu práce.

Zároveň z aplikačnej praxe vyplynulo, že výška ktoréhokoľvek výsluhového dôchodku prevyšuje základnú podmienku v § 2 ods. 5 písm. a).

Novelou zákona zdefinuje pre integračný podnik **fikciu splňania podmienky minimálneho počtu zamestnancov v integračnom podniku** podľa § 6 ods. 1 písm. g) pri poklese tohto stanoveného minima a to počas obdobia šiestich mesiacov, ak v tomto období dôjde k doplneniu počtu zamestnancov do povinného minimálneho počtu zamestnancov v integračnom podniku tak, ako to ustanovuje § 6 ods. 1 písm. g).

Z praxe vyplynulo naplnenie tejto pôvodnej podmienky ako dost' problematické, nakoľko zamestnávateľ, ak by stratil z akéhokoľvek dôvodu jedného z dvoch zamestnancov, ministerstvo práce by mu v tomto prípade muselo odobrať štatút registrovaného sociálneho podniku.

Novelou zákona sa vložia nové ustanovenia do zákona č. 112/2018 Z. z. týkajúce sa problematiky **rodinných podnikov**, ktoré majú vytvoriť **samostatnú časť a rodinné podnikanie by tak nadobudlo samostatný právny rámec**. Zámerom zákona v kontexte rodinných podnikov je tieto upraviť zákonnou normou a to predovšetkým s dôrazom na vymedzenie jeho určujúcich znakov, medzi ktorými je existencia rodinných väzieb. Tieto väzby sú pre rodinný podnik zásadné z pohľadu jeho vnútorného fungovania a prirodzene tak i z pohľadu dosahovania cieľov v podnikaní.

Jedným z hlavných cieľov rodinného podniku, na rozdiel od bežných komerčných firiem, je **práve kultivácia týchto rodinných väzieb vo vnútornom prostredí rodinného podniku s dôrazom na posilňovanie rodinných hodnôt a kvality rodinného života nevynímajúc rozvoj rodinnej hmotnej kultúry a tradície**. Rodinný podnik tak neplní len základný cieľ realizácie podnikateľskej činnosti s cieľom tvorby zisku, ale má vyšší zámer s cieľom kultivácie a rozvoja rodinného prostredia a tzv. spoločnej rodiny.

V zákone je rodinný podnik upravený spôsobom, kedy sleduje vlastnú autonómnu líniu sprvu bez primárneho presahu do priestoru sociálnej ekonomiky a podnikov v širšom priestore sociálnej ekonomiky. Rodinný podnik sa však môže stať aktérom sociálnej ekonomiky, subjektom sociálnej ekonomiky, podnikom v širšom priestore sociálnej ekonomiky, či dokonca registrovaným sociálnym podnikom (ak sa tak rozhodne) bez toho, aby sa musel vzdať svojich základných charakteristických znakov ako rodinný podnik.

Rodinný a sociálny podnik spája skutočnosť, kedy oba sledujú vyšší zámer, pričom na jeho podporu vyčleňujú vybrané percento svojho zisku. Podnikateľská činnosť je im v tomto prípade prostriedkom (okrem dosahovania zisku) k dosahovaniu alebo napĺňaniu tohto zámeru. V línii zákona rodinný podnik sleduje trajektóriu sociálneho podniku v zmysle jeho základného vymedzenia, resp. pomenovania jeho základných atribútov a ďalej v zmysle jeho evidencie a registrácie s cieľom získania štatútu rodinného podniku.

Na druhej strane registrácia, resp. získanie štatútu rodinného podniku bude kvalifikáciou pre prístup k vybraným formám priamej a nepriamej pomoci, ktorá v budúcnosti môže (no i nemusí) v niektorých ohľadoch kopírovať formy pomoci a podpory určenej podnikom v širšom priestore sociálnej ekonomiky a sociálnym podnikom.

Vymedzenie rodinného podniku a jeho základné definičné znaky:

Rodinný podnik musí byť podnikateľom podľa § 2 ods. 2 Obchodného zákonníka, t. j.:

- a. osoba zapísaná v obchodnom registri,

- b. osoba, ktorá podniká na základe živnostenského oprávnenia,
- c. osoba, ktorá podniká na základe iného než živnostenského oprávnenia podľa osobitných predpisov,
- d. fyzická osoba, ktorá vykonáva poľnohospodársku výrobu a je zapísaná do evidencie podľa osobitného predpisu.

Okruh vymedzených osôb sa ďalej zužuje na vybrané právne formy, medzi ktoré patrí: obchodná spoločnosť, družstvo a fyzická osoba – podnikateľ. Postuluje sa tak skutočnosť, kedy rodinným podnikom nemôže byť subjekt, ktorý nebol primárne zriadený za účelom podnikania, alebo ktorý by vykonával hospodársku činnosť, ktorá nemá charakter podnikania.

Pre rodinné podniky sa nevytvára nová samostatná právna forma, ale ustanovujú sa definičné znaky rodinného podniku pre subjekty existujúcich právnych foriem.

Druhým zo základných definičných znakov rodinného podniku je **existencia rodinných väzieb v rodinnom podniku**.

Jeho podstatou je:

- väčšinový výkon hlasovacích práv v prospech členov jednej rodiny,
- účasť na vedení spoločnosti prostredníctvom osoby štatutára ako člena rodiny, a
- väčšinový hospodársky prospech členov jednej rodiny.

Pre účely preukázania rodinných väzieb zákon (§ 15a ods. 2) pracuje s pojmom **spoločná rodina alebo člen spoločnej rodiny**. Členovia spoločnej rodiny sa ustanovujú v rozsahu: manželia, príbuzní v priamom rade, súrodenci a iné osoby navzájom príbuzné až do štvrtého stupňa a manželia týchto osôb.

Evidovaným rodinným podnikom je taký rodinný podnik, ktorý bol zaevidovaný do evidencie rodinných podnikov a registrovaným rodinným podnikom je rodinný podnik, ktorý prešiel procesom registrácie a bol mu priznaný štatút registrovaného rodinného podniku.

Cieľom registrovaného rodinného podniku je súbežne s dosahovaním ekonomických cieľov predovšetkým kultivácia jeho vnútorného prostredia a to spôsobom rozvíjania rodinných väzieb a posilňovaním rodinných hodnôt a kvality rodinného života.

*V zmysle ust. § 15f ods. 2 **Registrovaný rodinný podnik je povinný najmenej 12 % zo zisku po zdanení použiť na posilnenie svojich vnútorných vzťahov a vonkajších vzťahov v súlade so záväzkom podľa § 15d ods. 1 písm. c) druhého bodu vyjadreným v základnom dokumente v období do jedného roka odo dňa schválenia riadnej účtovnej závierky, ktorou bol preukázaný kladný výsledok hospodárenia príslušného účtovného obdobia, a to najmä na:***

- a. *vzdelávanie členov spoločnej rodiny,*

- b. *dôchodkové zabezpečenie členov spoločnej rodiny,*
 - c. *rekreačné pobyty členov spoločnej rodiny a zamestnancov registrovaného rodinného podniku,*
 - d. *zdravotnú starostlivosť o členov spoločnej rodiny a zamestnancov registrovaného rodinného podniku,*
 - e. *sociálnu pomoc a starostlivosť o členov spoločnej rodiny.*
-

2. SCHVÁLENÉ ZÁKONY

NOVELA OBCHODNÉHO ZÁKONNÍKA

- *Zákon z 20. decembra 2022, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony (schválené znenie zákona nájdete [TU](#))*
- **Účinnosť: 1. februára 2023, 1. augusta 2023**

Anotácia:

Transpozícia smernice EÚ; umožnenie založenia spoločnosti s ručením obmedzeným zjednodušeným spôsobom prostredníctvom štandardizovaného vzoru formulára za splnenia zákonných podmienok; zjednodušenie spôsobu zriadenia podniku zahraničnej právnickej osoby alebo organizačnej zložky podniku zahraničnej právnickej osoby a zápisu do obchodného registra; zavedenie možnosti výmeny informácií cez systém prepojenia centrálnych registrov, obchodných registrov a registrov spoločností.

Popis:

Zákon reaguje na potrebu zabezpečiť transpozíciu Smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/1151 z 20. júna 2019, ktorou sa mení smernica (EÚ) 2017/1132, pokiaľ ide o používanie digitálnych nástrojov a postupov v rámci práva obchodných spoločností do slovenského právneho poriadku.

Týmto sa do právneho poriadku transponujú požiadavky, ktoré vyplývajú zo smernice s cieľom upraviť technické nástroje, ktoré umožnia zriadiť podnik zahraničnej právnickej osoby alebo organizačnú zložku podniku zahraničnej právnickej osoby zjednodušeným spôsobom, ak sú splnené zákonné podmienky, ako aj možnosť výmeny informácií o podnikoch a organizačných zložkách podnikov prostredníctvom systému prepojenia centrálnych registrov, obchodných registrov a registrov spoločností.

V súlade s požiadavkami užívateľskej prívetivosti, cieľom pripravovanej právnej úpravy návrhu zákona je umožnenie **založenia obchodnej spoločnosti - spoločnosti s ručením obmedzeným, a to zjednodušeným spôsobom prostredníctvom štandardizovaného**

vzoru spoločenskej zmluvy. Predpokladom užívateľskej prítvornosti používania vzoru spoločenskej zmluvy je zavedenie interaktívneho sprievodcu cez jednotlivé kroky prípravy takejto spoločenskej zmluvy a následne zavedenie elektronickej služby obchodného registra na zápis údajov do obchodného registra využitím štruktúrovaných údajov zo spoločenskej zmluvy vypracovanej pomocou vzoru.

Nakoľko ide len o zjednodušenú možnosť **nad rámec existujúcej právnej úpravy**, v prípade ak sa zakladateľ spoločnosti rozhodne založiť spoločnosť s ručením obmedzeným zjednodušeným spôsobom, navrhovanou úpravou sa nevyžaduje osobitný postup získania živnostenského oprávnenia prostredníctvom živnostenského úradu.

Po splnení zákonných podmienok budú vedieť zakladatelia založiť a aj zapísať spoločnosť s ručením obmedzeným do obchodného registra online v rámci jedného registrového konania.

Podmienky, ktoré musia byť splnené na to, aby bolo možné spoločnosť s ručením obmedzeným zapísať zjednodušeným spôsobom sú nasledovné:

- spoločnosť nemá viac ako 5 spoločníkov,
- spoločnosť musí byť založená za účelom podnikania,
- predmetom podnikania takéhoto subjektu budú len vybrané živnosti v súlade so zoznamom voľných živností, ktorý bude vydaný podľa osobitného predpisu (živnostenského zákona),
- predmet podnikania takéhoto subjektu nebude tvoriť viac ako 15 voľných živností zvolených v súlade s vyššie uvedeným,
- obchodné meno spoločnosti bude musieť obsahovať dodatok „s. r. o.“,
- prípustné sú len peňažné vklady,
- správcom vkladu musí byť štatutárny orgán spoločnosti (konateľ) – odlišnosť v porovnaní s § 60 ObZ, ktorý ustanovuje, že správcom vkladu je buď zakladateľ, alebo banka (pobočka zahraničnej banky). Napriek tomu však v prípade založenie týmto s.r.o. to bude ex lege konateľ,
- spoločnosť nemôže mať ustanovenú dozornú radu.

Predmetnou novelou sa zavádza aj **zoznam voľných živností**, pričom ak zakladatelia budú postupovať zjednodušeným spôsobom založenia a zapísania do obchodného registra vo vzťahu k týmto voľným živnostiam (maximálny počet desiatich voľných živností pri prvozápise), vznikne živnostenské oprávnenie automaticky zápisom do obchodného registra (pred zápisom do obchodného registra nie je potrebné žiadať živnostenský úrad o vydanie osvedčenia o živnostenskom oprávnení).

V oboch prípadoch je pre prvý zápis údajov výlučne príslušný **Okresný súd Žilina**. Novelou zákona sa zavedie aj možnosť výmeny informácií cez systém prepojenia centrálnych registrov, obchodných registrov a registrov spoločností o podnikoch a organizačných zložkách podnikov slovenských právnických osôb medzi zahraničnými obchodnými registrami alebo inými evidenciami, v ktorých je podnik alebo organizačná zložka podniku slovenskej právnickej osoby

zapísaná alebo v ktorej je podnik alebo organizačná zložka podniku slovenskej právnickej osoby povinná ukladať listiny a registrovými súdmi, ako aj výmena informácií o zahraničnej osobe, ktorej podnik alebo organizačná zložka podniku je zapísaná v obchodnom registri medzi zahraničnými registrami alebo inými evidenciami a registrovými súdmi.